

3. Kartoffeltyskerladen ved Grønhøj

Sagsnr.: 13/78959
Sagsansvarlig: Henning Ringgaard Lauridsen

SAGSFREMSTILLING

I Sandkjærgårde ved Grønhøj findes den sidste af de oprindelige "kartoffeltysker-bygninger", som blev opført til tyske kolonister i 1760'erne. Imidlertid ønsker den nuværende ejer bygningen fjernet.

Viborg Museum fik i 2008 med støtte fra Kulturstyrelsen bygningen registreret og opmålt ved arkitektfirmaet Erik Einar Holms Tegnastue - bilag 1. Det indvendige tømmerværk og gulv er bevaringsværdigt, og derfor er foreningen Kartoffeltyskerne på Alheden med baggrund i ejerens ønske om nedrivning gået i dialog med Herning Museum og Viborg Museum omkring sikring af de bevaringsværdige dele. Trækonstruktioner, gulv m.v. vil senere kunne indgå i en rekonstruktion af kartoffeltyskerladen. En kreds af interesserede lokale mennesker, herunder personer fra Havredal Borgerforening, er også aktive i sagen, tillige med at Havredal Praktisk Landbrugsskole er indstillet på at yde praktisk bistand.

Nedtagningen af bygningen skal ske i dette efterår. Herning Museum kan bidrage med særlig ekspertise omkring nedtagning af historiske bygninger, bistået af Viborg Museum. Frivillige samt Havredal Praktiske Landbrugsskole vil kunne medvirke ved nedbrydning og bortfjernelse af bygningsrester. Ud over dette vil der dog være konkrete udgifter til fjernelse af elinstallationer, hvilket Kartoffeltyskerforeningen er indstillet på at bekoste, samt nedtagning af taget, hvortil der kræves kran og faglig ekspertise. Herning Museum og Viborg Museum har indhentet tilbud på dette arbejde. Tilbuddet fremgår af bilag 2.

Viborg Museum finder, at det er væsentligt at bevare den sidste rest af kartoffeltyskerens bygningshistorie. På projektets vegne tillader Viborg Museum sig derfor at søge Viborg Kommunes Kulturdvalg om 23.800 Kr. til dækning af udgiften til nedtagning.

Lidt historik

I 1750'erne besluttede kong Frederik den Femte, at de vidtstrakte jyske heder skulle opdyrkes. Derfor hidkaldte han sydtyske vinbønder fra Rhineggen og lovede dem boliger, jord og skattefrihed, hvis de ville slå sig ned på Alheden. 59 ens gårde blev opført i de to landsbyer Havredal og Grønhøj. For kolonisterne blev det en hård kamp at opdyrke heden, størst held havde de med dyrkning af kartofler, som de solgte på torvet i Viborg. Derfor fik de tilnavnet "Kartoffeltyskere". Også integrationen i det danske samfund blev en langstrakt proces for kolonisterne, og deres historie og virke på Alheden er fortsat en del af lokalsamfundets identitet. For os andre er det et lærerigt stykke integrationshistorie.

BILAG

1	Åben Fallesgårdvej - Opmåling og registreringsrapport	336844/13
2	Åben Kartoffeltyskerlade - Tilbud på nedtagningsarbejde	336854/13

INDSTILLING

Direktøren for Kultur, Service & Events indstiller,

at Kulturdvalget beslutter, at der skal gives økonomisk tilskud på 23.800 kr. til nedtagning af kartoffeltyskerladen ved Grønhøj.

BESLUTNING I KULTURUDVALGET DEN 01-10-2013

Fraværende: Jon Pugholm

Kulturudvalget beslutter,

at der bevilges 23.800 kr. til nedtagning af kartoffeltyskerladen i Grønhøj.